

Forfatter: Andersen, H. C.

Titel: Gudfaders Billedbog

Citation: Andersen, H. C.: "Gudfaders Billedbog", i Andersen, H. C.: *H.C. Andersens Eventyr bd. V kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal, C. A. Reitzel, 1990, s. 46*. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-hcaeventyr05val-shoot-workid63454.pdf> (tilgået 27. juli 2024)

Anvendt udgave: H.C. Andersens Eventyr bd. V kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal

Ophavsret: Udgiver har den fulde ophavsret.

Dog kan værket gengives i det omfang som det følger af ophavsretsretlige undtagelser om citat, kopiering til privat brug mv. Desuden kan der ske kopiering til undervisningsbrug mv. i det omfang som det følger af aftaler indgået med Copydan og tilsvarende institutioner.

Nogle af værkerne i Arkiv for Dansk Litteratur er dog helt fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit.

Du kan finde hvilke værker fra Arkiv for Dansk Litteratur som er frie i [denne liste](#). Har du spørgsmål til benyttelsen af et værk, kan du kontakte udgiver: [Det Danske Sprog- og Litteraturselskab](#)

Gudfaders Billedbog.

Gudfader kunde fortælle Historier, saa mange og saa lange, han kunde klippe Billeder og tegne Billeder, og naar det var mod Juul, tog han frem en Skrivebog med rene hvide Blade, paa disse klinede han Billeder, tagne ud af Bøger og Aviser, havde han nu ikke nok til hvad han vilde fortælle, saa tegnede han dem selv. Jeg fik, da jeg var lille, flere saadanne Billedbøger, men den deiligste af dem alle var dog den fra »*det mærkværdige Aar*,. da *Kjøbenhavn fik Gas istedetfor de gamle Tranlygter*«, og det stod bemærket paa det forreste Blad.

»Den Bog maa rigtig forvares vel,« sagde Fader og Moder; »den tør kun komme frem ved Stads-Leilighed.«

----- 47

Paa Bindet havde dog *Gudfader* skrevet:

»Riv Bogen istykker, det siger ei stort,
Værre har andre Smaavenner gjort.«

Deiligst var det naar *Gudfader* selv viste Bogen frem, læste Versene og det andet Skrevne, og saa fortalte dertil Saameget; da blev Historien just en rigtig Historie.

Der var paa det første Blad et Billede klippet ud af »*Den flyvende Post*«, hvor man saae *Kjøbenhavn* med Rundetaarn og Frue Kirke, tilvenstre var klinet et Billede, der forestillede en gammel Lygte, paa den stod skrevet: »*Tran*«, tilhøire var en Candelaber - paa den stod skrevet: »*Gas*«.

»See det er Placaten!« sagde *Gudfader*; »det er Indgangen til Historien, Du skal faae. Den kunde ogsaa være givet som en heel Komædie, naar man kunde have givet den: »*Tran og Gas eller Kjøbenhavns Liv og Levnet*«. Det er en meget god Titel! Nederst paa Bladet sees endnu et lille Billede; det er ikke saa let at forstaae, derfor skal jeg forklare Dig det, det er en *Helhest*. Han skulde først komme ved Bogens Slutning, men han er løbet forud for at sige, at hverken Indgangen, Inderdelen eller Udgangen duer; han kunde have gjort det bedre, dersom han kunde have gjort det. *Helhesten*, skal jeg sige Dig, staaer om Dagen tørt i Avisen, han gaaer paa Spalter, som de kalde det, men om Aftenen slipper han ud og stiller sig udenfor Poetens Dør og vrinsker, at Manden derinde skal døe strax, men han døer dog ikke, er der rigtigt Liv i ham. *Helhesten* er næsten altid en stakkels Fyr, der ikke kan finde Rede i sig selv, ikke finde Levebrød, og maa have Luft og Føde af at gaae omkring og vrinske. Han synes, er jeg forvissat, slet ikke om *Gudfaders* Billedbog, men derfor kan den dog nok være det Papir værd, den er skrevet paa.

See, det er det første Blad i Bogen, det er Placaten!«

Det var netop den sidste Aften, de gamle *Tranlygter* vare tændte; Byen havde faaet *Gas* og den straaede, saa at de gamle *Lygter* ligesom bleve reent borte i det.

»Jeg var selv paa Gaden den Aften,« sagde *Gudfader*. »Folk gik op og ned for at see paa den nye og den gamle Belysning. Der var mange Mennesker og dobbelt saa mange Been, som

*
- 48

Hoveder. Vægterne stode saa sørgmodige, de vidste ikke naar de skulde afskediges, ligesom *Tranlygterne*; disse selv tænkte saa langt tilbage - de turde jo ikke tænke frem. De huskede saa Meget fra de stille Aftener og de mørke Nætter. Jeg støttede mig op til en *Lygtepæl*,« sagde *Gudfader*; »det spruttede i *Tran* og *Væge*, jeg hørte hvad *Lygten* sagde og det skal Du ogsaa faae at høre.«

»Vi have gjort hvad vi kunde,« sagde *Lygten*. »Vi have været vor Tid nok, lyst til Glæde og til Bedrøvelse; vi have oplevet mange Mærkeligheder; vi have, saa at sige, været *Kjøbenhavns Natøine*. Lad nu kun nye *Blus* løse os af og overtage Embedet; men hvor mange *Aaringer* de skulle lyse og til hvad de skulle lyse, det vil vise sig! De skinne jo nok lidt stærkere, end vi Gamle, men det er da ingen *Sag*, naar man er støbt som *Gas-Candelaber* og har saadanne Forbindelser som de have, den *Ene* helder i den *Anden*! De have *Bør* til alle *Kanter* og kunne hente *Kræfter* i *Byen* og udenfor *Byen*! Men hver af os *Tranlygter* lyser af hvad man selv har i sig og ikke ved *Familieskab*. Vi og vore *Forfædre* have lyst for *Kjøbenhavn* fra uendelig gammel Tid, langt tilbage. Men da det nu er den sidste Aften vi lyse og staae, saa at sige, i andet *Geled* her i *Gaden* med *Eder*, I skinnende *Kammerater*, saa ville vi ikke mule og misunde, nei langtfra, vil ville være glade og godmodige. Vi ere de gamle *Skildvagter*, som afløses af nystøbte *Drabanter* i bedre *Uniform* end vor. Vi ville

fortælle Eder, hvad vor Slægt, heelt op til Tip-tippe-tip-Oldemoer-Lygte har seet og oplevet: hele *Kjøbenhavns* Historie. Gid I og Eders Efterkommere, indtil den sidste Gas-Candelaber, maae opleve og kunne fortælle ligesaa mærkelige Ting, som vi, naar I engang faae Afsked, og det faae I! Det maae I være forberedte paa. Menneskene finde nok paa en stærkere Belysning end Gas. Jeg har hørt en Student sige, at man ymte om at de vilde komme til at brænde Søvand;« det spruttede i Vægen, da Lygten sagde disse Ord; det var som den allerede havde Vand i sig.

Gudfader hørte nøie efter, tænkte over og fandt, at det var en udmærket Idee af de gamle Lygter, i denne Overgangs-Aften fra Tran til Gas at fortælle og fremvise hele *Kjøbenhavns* Historie. »En god Idee maa man ikke slippe,« sagde *Gudfader*, »jeg tog den strax, gik hjem og lavede denne Billedbog til Dig, den gaaer endnu længere tilbage i Tiden end Lygterne kunde.

*
- 49

Her er Bogen, her er Historien: »*Kjøbenhavns Liv og Levnet*«, den begynder med Bælgmørke, et kulsort Blad, det er det mørke Tidsrum.«

»Nu vende vi Bladet!« sagde *Gudfader*.

»Seer Du Billedet? Kun det vilde Hav og den blæsende *Nordost vind*; den driver svære lisstykker; Ingen ere ude at seile paa dem uden store Steenblokke, som oppe i Norge ramlede fra Fjeldene ned paa Isen. *Nordostvinden* blæser Isen afsted; han vil vise de tydske Bjerge hvilke Knolde der findes oppe i Norden. lisflaaden er allerede nede i Sundet ud for Sjællands Kyst, hvor nu *Kjøbenhavn* ligger, men da var der intet *Kjøbenhavn*. Der var under Vandet store Sandbanker, imod en af disse stødte lisstykkerne med de store Rullesteen; den hele lisflaade blev staaende, *Nordostvinden* kunde ikke faae den af Grunden og saa blev han saa gal i sit Hoved, som han kunde blive det, og lyste Forbandelse over den Sandbanke, »den Tyvegrund«, som han kaldte den, og han svor, at løftede den sig nogensinde op over Havfladen, da skulde Tyve og Røvere komme der, Steiler og Hjul blive reiste.

Men idet han saaledes bandede og skjændte, brød Solen frem, og paa dens Straaler gyngede og svang sig lyse, milde Aander, Lysbørn; de dandsede hen over de kuldebringende lisstykker, der smeltede derved, og de store Rullestene sank ned paa Sandbunden.«

»Sol-Krappyl!« sagde *Nordostvinden*. »Er det Kammeratskab og *Familieskab*! Det skal jeg huske og det skal jeg hevne. Nu lyser jeg Forbandelse!«

»Vi lyse Velsignelse!« sang Lysbørnene. »Banken skal hæve sig, vi ville skjærme den! Det Sande, det Gode og Skjønne skal bygge der!«

»Sludder for en Sladder!« sagde *Nordostvinden*.

»See, om alt Dette vidste nu Lygterne ikke at fortælle,« sagde *Gudfader*, »men det veed jeg, og det er af stor Vigtighed for *Kjøbenhavns Liv og Levnet*.«

»Nu vende vi Bladet!« sagde *Gudfader*.

»Aaringer ere gaaede, Sandbanken har løftet sig; en Søfugl har sat sig paa den største Steen, der ragede op af Vandet. Du kan see det paa Billedet. Aaringer og Aar ere gaaede. Havet

*
- 50

kastede døde Fisk op paa Sandet, den seige Marehalm skød frem, visnede, raadnede, gjødede; der kom flere Arter Græs og Urter, Banken blev en grøn Holm. Vikingerne gik i Land. Der var Holmgang til Dødskamp og god Ankergrund ved Holmen udfor *Sjælland*. Den første Tranlampe brændte, jeg troer at de stegte Fisk over den og Fisk var her nok af. Silden gik i store Stimer gennem Sundet, det var svært at føre Baaden hen over dem, det blinkede i Vandet som var der Kornmodn dernede, det lysnede i Dybet som Nordlysskin, Sundet havde Velstand af Pisk, derfor byggedes der Huse paa Sjællands Kyst; Væggene vare af Egetræ og Taget af Bark, der var Træer nok til det Brug. Skibe søgte ind i Havnen; Tranlygten hang i det gyngende Tougværk; *Nordostvinden* blæste og sang: »Uh-u-ud!« Lyste paa Holmen en Lygte, da var det en Tyvelygte: Smuglere og Tyve øvede deres Færd paa »*Tyvsø*«.«

»Jeg troer nok det groer, alt det Ilde, som jeg vilde,« sagde *Nordostvinden*. »Snart kommer Træet, hvor jeg kan ryste Frugter.«

»Og her staaer Træet,« sagde *Gudfader*. »Seer Du Galgen paa *Tyvsø*. Der hænge i Jernkjæder Røvere og Mordere, accurat som de dengang hang. Vinden blæste saa at de lange Beenrade klappede, men Maanen

skinnede meget fornøieligt ned paa dem, som den nu skinner til et Skovbal. Ogsaa Solen skinnede fornøieligt ned, smuldrede hen de dinglende Beenrade og fra Solstraalerne sang Lysbørnene: »Vi vide det, vi vide det! Her skal dog blive smukt i en kommende Tid! Her skal blive godt og prægtigt!«

»Kyllingesnak!« sagde *Nordostvinden*.

»Nu vende vi Bladet!« sagde *Gudfader*.

Klokkerne ringede i *Roeskilde By*, der boede *Bisp Absalon*; han kunde læse sin Bibel og svinge sit Sværd; han havde Magt og Villie; de driftige Fiskere ved Havnen, hvis By groede frem og var Markedsplads, vilde *Absalon* skjærme mod Overfald. Han lod stænke med Vievand den uærlige Grund: *Tyvsø* fik hæderligt Mærke. Murer og Tømrer toge fat derovre; der voxte en Bygning paa Bispens Bud. Solstraalerne kyssede de røde Mure, alt som de løftede sig.

Der stod *Axels Huus*.

* 51

»Slot med Taarne
Høivelbaarne;
Trapper,
Karnapper;
Buh!
Hu! -
Nordostvinden
Tyk i Kinden
Hvæste,
Blæste,
Borgen stod alligevel!«

Og ua for den stod »*Hafn*«, *Købmændenes Havn*.

»Havfrubuur med Søer blanke,
Bygt i grønne Lund.«*)

De Fremmede kom der og købte den megen Fisk, byggede Boder og Huse med Blæreskind i Vindueshullet, Glasset var for dyrt; der kom Faktums med Gavl og med Vinde. Seer Du derinde i Boderne sidde de gamle Svende, de tør ikke gifte sig, de handle med Ingefær og Peber, de Pebersvende!

Nordostvinden blæser gennem Gader og Gyder, lader Støvet fyge, river ogsaa et Straatag af. Ko og Griis gaae i Gadegrøften.

»Jeg skal kue og knuge,« siger *Nordostvinden*; »suse om de Huse og om *Axels Huus*! Jeg kan ikke *feile! De kalde det *Steileborg* paa *Tyvsø*.«

Og *Gudfader* viste et Billede deraf, han selv havde tegnet. Paa Muren var Pæl ved Pæl, paa hver sad en fangen *Sørøvers Hoved* og viste Tænder.

»Det er virkelig skeel,« sagde *Gudfader*; »det er værd at kjende og godt at forstaae. *Bisp Absalon* var i Badstuen og hørte da gennem den tynde Væg, at et *Fribytterskib* kom derude. Strax sprang han af Badet og paa sit *Fartøi*, blæste i Hornet og Mandskabet kom, *Pilene* fløi i *Røvernes Ryg*, de vilde derfra, de roede saa skrap; der fæstede sig *Pile* i deres Hænder, der var ikke Tid til at rive dem ud. *Bisp Absalon* fangede hver levende En og hug Hovedet af dem; hvert et blev sat paa *Slottets Ringmuur*. *Nordostvinden* blæste med tykke *Kjæver*, med ondt *Veir* i *Kjæften*, som *Sømanden* siger.

»Her vil jeg strække mig,« sagde *Vinden*; »her vil jeg lægge mig og see paa det hele *Kram*.«

* * 52

Den hvilede i *Timer*, den blæste i *Døgn*; *Aaringer* gik.

Vægteren kom frem paa *Slottets Taarn*; han saae mod Øster, mod Vester, mod Sønder og Nord. »Der har Du det paa Billedet,« sagde *Gudfader* og viste det. »Du seer ham der, men hvad han saae skal jeg sige Dig.«

»Fra *Steileborgs Muur* er der aabent Vand heelt ud til *Kjøgetugt* og bredt er *Farvandet* over til *Sjællands Kyst*. Foran *Serritslev Mark* og *Solbjerg Mark*, hvor de store *Landsbyer* ligge, voxer meer og meer den nye

Stad med gavlede Bindingsværkshuse. Der er hele Stræder for Skomagere og Skindere, for Kryderhandlere og Ølfolk; der er Markedsplads, der er Gildeshuus, og tæt ved Stranden, hvor før var en Ø, staaer den prægtige Kirke for *Sanct Nicolaus*. Den har Taarn og Spiir, umaadeligt høit; hvor speiler det sig i det klare Vand! Ikke langt herfra staaer *Vor Frue* Kirke, hvor Messerne læses og synges, Røgelsen dufter, Voxlyls brænde. *Kjøbmandshavn* er nu Bispens Stad; Bispens af *Roeskilde* raader og regjerer.

Bisp *Erlandsen* sidder paa *Axels Huus*. Der brases i Kjøkkenet, der skjenkes Øl og Claret, der er Lyd af Giger og Kobbeltrommer. Kerter og Lamper brænde, Slottet skinner, som var det Lygten for det hele Land og Rige. *Nordostvinden* blæser om Taarn og om Muur, de staae nok fast; *Nordostvinden* blæser om Byens Befæstning Vester paa, et gammelt Plankeværk kun; det holder vel! Derudenfor staaer Danmarks Konge *Christopher I*. Oprørerne sloge ham ved *Skjelskør*; han søger Tilflugt i Bispens By.

Vinden suser og siger som Bispens: »Bliv ude! Bliv ude! Porten er lukket for Dig.«

Det er Ufreds Tid, det er tunge Dage; hver Mand vil raade sig selv. Det holstenske Banner vaier fra Slottets Taarn. Der er Savn og Suk, det er Angestens Nat: Strid i Landet og den sorte Død, bælgmørk Nat - men saa kom *Atterdag*.

Bispens By er nu Kongens By; den har gavlede Huse og snevre Gader, den har Vægter og Raadhuus, den har en muret Galge ved Vesterport. Ingen udenbyes Mand tør hænges i den; man maa være en Stadens Borger for at kunne dingle der, komme op saa høit, at see *Kjøge* og *Kjøgehøns*.

»Det er en deilig Galge,« siger *Nordostvinden*; »det Skjønne groer!« og saa hvæste og blæste den.

* - 53

Fra Tydskland blæste Fortræd og Nød.

»*Hanserne* kom,« sagde *Gudfader*; »de kom fra Pakhuus og Disk, de rige *Kjøbmænd* fra *Rostock*, *Lübeck* og *Bremen*, de vilde snappe meer end *Guldgaasen* fra *Valdemars* Taarn; de raadede mere i *Dankongens* By end *Dankongen* selv, de kom med væbnede Skibe, Ingen var forberedt; Kong *Erik* havde ei heller Sind at slaaes med de tydske Frænder, de vare saa mange, saa stærke. Kong *Erik* og alle hans Hofmænd jøge hasteligt ud af Vesterport til *Sorø* By, til den stille Sø og de grønne Skove, til *Kjærligheds* Sang og *Bægerklang*.

Men Een blev tilbage i *Kjøbenhavn*, et Kongehjerte, et Kongesind. Seer Du Billedet her, den unge Kvinde, saa fiin og spæd, med havblaae Øine og hørguult Haar; det er Danmarks Dronning *Philippa*, Englands Prindsesse. Hun blev i den ængstede Stad, hvor i de smaa Gyder og Gader, med de steile Trapper, Skure og tilklinede Boder, Byfolkene vrimle og vide ikke ud eller incl. Hun har Mands Mod og Hjerte; hun kalder Borgere og Bønder, opmuntrer, opmander. Skibene tiltakles, Blokhusene faae Mænd, Karrebasserne knalder; der er Ild og Damp, der er godt Humeur, Vorherre slipper ei Danmark. Og Solen skinner ind i alle Hjerter, den lyser ud af alle Øine i Seirsglæde. Velsignet være *Philippa*! Det er hun i Hytte, det er hun i Huus, det er hun i Kongens Slot, hvor hun pleier de Saarede og Syge. Jeg har klippet en Krands og lagt om Billedet her,« sagde *Gudfader*. »Velsignet være Dronning *Philippa*!«

»Nu springe vi Aaringer frem!« sagde *Gudfader*. »*Kjøbenhavn* springer med. Kong *Christian I* har været i Rom, er velsignet af Paven, og hædret og hyldet paa den lange Vei. Han bygger herhjemme en Gaard af brændte Steen; der skal Lærdommen groe, sættes frem paa Latin. Fattigmands Barn fra Plov og fra Værksted kan ogsaa komme med, tigge sig frem, faae den lange, sorte, side Kappe, synge for Borgernes Dør.

Tæt op til Lærdommens Gaard, hvor Alt er Latin, ligger et lille Huus; derinde raader det Danske, i Sprog og i Sæder. Der er Øllebrød til Morgenkost og der er Middag Klokken ti om Formiddagen. Solen skinner ind ad de smaa Ruder, paa Madskab og Bogskab; i det ligger skrevne Skatte, Hr. *Mikkels* »*Rosenkrands*« og »gudelige Comedier«, *Henrik Harpestrengs Lægebog*, og Danmarks *Riimkrønike* af Broder *Niels* i *Sorø*;

* - 54

den bør hver Danisman kjende, siger Huusherren, og han er Mand for at de kunne blive kjendte. Det er Danmarks første Bogtrykker, Hollænderen *Gottfred van Gehmen*. Han øver den sorte, velsignede Konst, Bogtrykkerkonsten.

Og Bøgerne komme til Kongens Slot og i Borgerens Huus. Ordsprog og Sange faae evigt Liv. Hvad Mennesket ikke tør sige i Sorg og Lyst, synger Folkesangens Fugl, forblommet og dog klart; den flyver saa frit, den flyver saa vidt igjennem Borgestue, gennem Ridderborg; den sidder som Falk paa Ridderfrøkenens Haand og kvidder, den lister sig ind som lille Muus og pipper i Hundehullet for den trælbundne Bonde.«

»Det er Mundsveir det Hele!« siger den skarpe *Nordostvind*.

»Det er Foraarstid!« sige *Solens Straaler*; »see hvor pipper det Grønne!«

»Nu blade vi frem i vor Billedbog!« sagde *Gudfader*. Hvor *Straaler Kjøbenhavn!* Der er Turnering og Leg, der er Optog med Pragt; see de ædle Ridderne i Rustning, see de høie fornemme Fruer i Silke og Guld. Kong *Hans* giver sin Datter *Elisabeth* til Churfyrsten af *Brandenburg*. Hvor er hun ung, hvor er hun glad! hun træder paa *Fløiel*; der er en Fremtid i hendes Tanker: Huuslivets Lykke. Tæt ved hende staaer hendes kongelige Broder Prinds *Ohrstjern* med de tungsindige Øine og det hede, brusende Blod. Ham har Borgerfolket kjær, han kjender deres Tryk, han har Fattigmands Fremtid i Tanke.

Gud alene raader for Lykken!

»Nu blade vi frem i vor Billedbog!« sagde *Gudfader*. »Skarpt blæser Vinden, synger om det skarpe Sværd, om den tunge Tid, om Ufredstid.«

»Det er en iiskold Dag, det er midt i April. Hvorfor stimler Mængden sammen udenfor Slottet foran den gamle Toldbod, hvor Kongeskibet ligger med Seil og Flag? I Vinduer og paa Tage ere Folk at see. Der er Sorg og Bedrøvelse, Forventning og Angest. De see mod Slottet, hvor før var Fakkeldands i de gyldne Sale, men nu saa stille og tomt; de see mod Vindueskarnappen, hvor Kong *Christjern* saa ofte saae ud over »Hofbroen« og ad det smalle »Hofbrostræde« til sin Duellil, den

* 55

hollandske Pige, han hentede fra *Bergens By*. Skodderne ere skudte for. Mængden seer mod Slottet, nu aabnes Porten, Vindebroen sænkes. Der kommer Kong *Christjern* med sin trofaste Hustru *Elisabeth*; hun vil ei forlade sin kongelige Herre, nu han er saa haardt betrængt.

Der var Ild i hans Blod, der var Ild i hans Tanke; han vilde bryde med den gamle Tid, bryde Bondens Aag, være Borgeren god, stække »de graadige Høge«; men de vare ham for mange. Han drager fra Land og Rige, for derude at vinde Venner og Frænder for sig. Hans Hustru og trofaste Mænd følge med; hvert Øie er vaadt nu i Skilsmisens Stund.

Der blander sig Stemmer i Tidens Sang, imod ham og for ham, et tredobbelt Chor. Hør *Adelens Ord*, de staae skrevne og trykte:

»Vee over Dig, *Christjern den Onde!* det udøste Blod paa *Stockholms Torv* raaber høit over Dig, Forbandelsens Vee!«

Og Munkenes Raab har den samme Dom: »Du være forstødt af Gud og af os! Den lutherske Lære kaldte Du hid; til den gav Du Kirke og Prædikestol, lod Djævelens Tunge tale. Vee over Dig, *Christjern den Onde!*«

Men Bonde og Borger græde saa dybt: »*Christjern, du Folkekjære! Ei Bonden skal kunne sælges som Kvæg, ikke byttes bort for en Jagthund!* Den Lov er dit Skudsmaal!« Men Fattigmands Ord er som Avner for Vinden.

Nu seiler Skibet Slottet forbi og Borgerne løbe op paa Volden for der endnu engang at see den seilende Kongesnekke.

Tiden er lang, Tiden er trang; stol ikke paa Venner, stol ikke paa Frænder!

Farbroder *Frederik* paa Slottet i *Kiel* vilde nok være Konge i Landet.

Kong *Frederik* ligger for *Kjøbenhavn*. Seer Du Billedet her: »*det troe Kjøbenhavn*«. Bundt om ere kulsorte Skyer med Billed paa Billed; betragt kun hvert! Det er et klingende Billed, det klinger endnu i Sagn og Sang: Den tunge, trange, den bittere Tid i Aaringers Gang.

Hvor gik det Kong *Christjern*, den vildsomme Fugl? Derom have Fuglene sjunget, og de flyve vidt, over Land og Sø.

* 56

Storken kom tidligt i Foraarstid, Syd fra over det tydske Land; den havde seet, hvad der nu fortælles.

»Den flygtende Kong *Christjern* saae jeg kjøre paa lynggroede Hede, der mødte ham et usselt Kjøretøi,

forspændt med een Hest; i det sad en Kvinde, Kong *Christjernes Søster*, Markgrevinden af *Brandenburg*; tro den lutherske Lære var hun jaget bort af sin Huusbond. Paa den mørke Hede mødtes de landflygtige Kongebørn*). Tiden er trang, Tiden er lang, stol ikke paa Ven eller Frænde!«

Svalen kom fra *Sønderborg* Slot med Magelig Sang. »Kong *Christjern* er forraadt! Han sidder der i det brønddybe Taarn; hans tunge Trin slide Spor i Steengulvet, hans Finger sætter Mærke i det haarde Marmor.«

»O hvilken Sorg fik slige Ord,
Som Stenens Fure fik?«**)

Fiskeørnen kom fra den rullende Sø; den er aaben og fri, der flyver et Fartøi, det er den kjække Fyenbo *Søren Nordby*. Lykken er med - men Lykken er som Veir og Vind omskiftelig.

I *Jylland* og *Fyen* skrige *Ravn* og *Krage*: »Vi ere oppe at age! Det gaaer saa bra, saa bra! Her ligge Aadsler af Heste, og Mennesker med.« Det er *Ufreds Tid*, det er *Grevens Feide*. Bonden tog sin *Kølle*, *Kjøbstedmanden* sin *Kniv*, saa raabte de høit: »Vi slaae *Ulvene* ihjel, saa at ingen *Unger* blive tilbage!« Der drive *Skyer* og *Røg* fra de brændende *Byer*.

Kong *Christjern* er *Fange* paa *Sønderborg* Slot; han slipper ei fri, seer ei *Kjøbenhavn* og dens bittre *Nød*. Paa *Nørre-Fællend* staaer *Christian III* hvor *Faderen* stod. I *Staden* er *Angest*; der er *Hunger* og *Smitsot*.

Op til *Kirkens Muur* sidder i *Pjalter* en udmagret *Kvinde*, et *Liig* er hun; to levende *Børn* ligge paa hendes *Skjød* og suge *Blod* af den *Dødes Bryst*.

Modet er faldet, Modstanden falder. *Du troe Kjøbenhavn!*

Der blæses *Fanfare*; hør *Pauker* og *Trompeter!*

* * *
-- 57

I rige *Klæder* af *Silke* og *Fløiel* og med *vaiende Fjer* komme paa *guldbræmmede Heste* de adelige *Herrer*; de ride til *Gammeltorv*. Er der *Carroussel* eller *Turnering* efter *vante Skik*? *Borgere* og *Bønder* i deres bedste *Pynt* søge ogsaa derhen. Hvad er der at see? Er der reist et *Baal* til at brænde *papistiske Billeder*, eller staaer *Bøddelen* der, som han stod ved *Slaghoeks Baal*? *Kongen*, *Landets Herre* er *Lutheran*, det skal *kjendes*, *hævdes* og *lyses* i *Kuld*.

Høifornemme Fruer og adelige *Jomfruer* sidde med høie *Kraver* og *Perler* paa *Huen* bag de *aabne Vinduer* og see al den *Stads*. Paa *udbredt Klæde*, under *Klædestag*, sidder *Rigets Raad* i *ældgammel Dragt*, nær *Kongens Throne*. *Kongen* er *taus*. Nu læses op i det *danske Sprog* hans *Villie*, *Rigsraadets Villie*; *Borger* og *Bonde* faae *strenge Ord*, *Revselsens Ord* for al den *Modstand*, de havde viist mod den høie *Adel*. *Ydmyget* blev *Borgeren*, *Bonden* blev *Træl*. Nu lyder *Fordømmelsens Ord* mod *Landets Bisper*. Deres *Magt* er *forbi*. Alt *Kirkens* og *Klostrenes Gods* bliver *henlagt* til *Konge* og *Adel*.

Der er *Hovmod* og *Had*, der er *Prunk*, der er *Ynk*.

»Fattige *Fugl* kommer *hinkende*,
Kommer *linkende*...
Rige *Fugl* kommer *susende*,
Kommer *brusende!*« -

Omskiftelsens Tid har *tunge Skyer*, men ogsaa *Solskin*; det lyste just nu i *Lærdommens Gaard*, *Studentens Hjem*, og *Navne* lyse ud derfra heelt op i vor *Tid*. *Hans Tausen*, den *fyenske fattige Smedesøn*:

»Det var hiin *liden Smaadrenge* fra *Birkende By*,
Hans *Navn* fløi over *Danmark* med *folkelig Ry*.
En *dansk Morten Luther*, han *stred* med *Ordets Sværd*,
Og *seirede* med *Aanden* i *Hjertefolkets Hær*.«*)

Der lyser *Navnet Petrus Palladius*, *Latin*, men paa *Dansk Peter Plade*, *Roeskilde Bisp*, ogsaa *Søn* af en *fattig Smed* i *Jydernes Land*. Og af *Adelsnavne* *Straaler Hans Friis*, *Rigets Cantsler*. Han satte *Studenten* ved sit *Bord*, sørgede for ham og for *Peblingen* med. Og *Een* fremfor *Alle* faaer *Hurra* og *Sang*:

* *
-- 58

»Mens een *Student* ved *Axels Havn*
Et *Bogstav* veed at *skrive*,
Saalænge skal *Kong Christians* *Navn*
Med *Hurra* *hilset* blive.«*)

Der kom Solstraaler mellem de tunge Skyer i Omskiftelsens Tid.

Nu vende vi Bladet.

Hvad suser og synger i »*Store Belt*« under *Samsø* Kyst? Af *Søen* stiger en Havfrue med tanggrønt Haar, hun spaaer for Bonden: En Prinds skal fødes, der bliver en Konge, mægtig og stor.

Paa Marken, under den blomstrende Hvidtjørn, han fødtes. Nu blomstrer hans Navn i Sagn og i Sange, i Riddergaarde og Slotte rundt om. *Børsen* skød frem med Taarn og Spir; *Rosenborg* løftede sig, saae langt ud over Volden; Studenten selv fik sit eget Huus, og tæt derved staaer og peger mod Himlen det Rundetaarn, en *Urania-Søile*, der seer mod Hveen, hvor *Uranienborg* stod; dens gyldne Kupler fik Glands i Maaneskin, og Havfruer sang om Manden derinde, som Konger og Aandens Stormænd besøgte, den Snilletsbaarne, af Adelsblod, *Tycho Brahe*. Han løftede Danmarks Navn saa høit, at med Stjernehimlen det kjendtes i alle Jordens aandlyste Lande. Og Danmark stødte ham bort fra sig.

Han sang Trøst i sin Smerte:

»Er ei Himlen allevegne
Hvad behøver jeg saa meer?«

Hans Sang har Folkesangs Liv, som Havfruens Sang om *Christian den Fjerde*.

»Nu kommer et Blad, Du skal rigtig see paa!« sagde *Gudfader*; »der er Billed paa Billed, som i Kæmpevisen Vers paa Vers. Det er en Sang, saa glædelig i sin Begyndelse, saa sørgelig i sin Udgang.«

Der dandser et Kongebarn paa Kongens Slot, hvor er hun yndig at see! Hun sidder paa *Christian IV's Skjød*, hans elskede Datter *Eleonore*. I kvindelige Sæder og Dyder hun groer. Den
* *
-- 59

mægtige Adels fornemste Mand *Korfits Ulfeldt* er hendes Brudgom. Hun er Barn endnu; hun faaer ogsaa Riis af sin strenge Hovmesterinde; hun klager for Kjæresten og hun har Ret. Hvor er hun kløgtig, danis og oplært, kan Græsk og Latin, synger Italiensk til sin Luth, veed at tale om Paven og Luther.

Kong *Christian* ligger i Gravcapel i *Roeskilde Dom*, *Eleonores* Broder er Konge. Der er Glands og Pragt paa Slottet i *Kjøbenhavn*, der er Skjønhed og Snille, først Dronningen selv: *Sophie Amalie af Lyneborg*. Hvo styrer sin Hest saa vel som hun? Hvo har i Dandsen en Majestæt som hun, hvo taler med Kjendskab og Aand som Danmarks Dronning?

»*Eleonore Christine Ulfeldt!*« de Ord blev sagt af den franske Gesandt. »I Skjønhed, Kløgt overstraaler hun Alle.«

Fra Slottets bonede Dandsegulv voxte Niddets Børre; den hængte sig fast, den filtrede ind og hvirvlede om sig Krænkelsens Haan: »Det Slegfredbarn! Hendes Karm skal holde ved Slottets Bro; hvor Dronningen kjører, skal Fruen gaae!« Det flyger med Sladder, med Opspind og Løgn.

Og *Ulfeldt* tager sin Hustru ved Haand i den stille Nat. Nøglerne har han til Stadens Porte; han aabner en af dem. Hestene vente derudenfor. De ride langs Stranden, og seile saa bort til det svenske Land.

Nu vende vi Bladet, som Lykken vender sig for de To.

Det er Efteraarstid, Dagen er kort, Natten er lang; det er graat og vaadt, Vinden saa kold og i stigende Styrke. Det suser i Løvet paa Voldens Træer, Løvet flyver ind i *Peder Oxes* Gaard; den staaer tom og forladt af sit Herskab. Vinden suser ud over *Christianshavn*, om *Kai Lykkes* Gaard, nu er den Tugthuus. Han selv er jaget fra Ære og Land, hans Vaaben er brudt, hans Billed hængt i den høieste Galge; saaledes er straffet hans kaade, letfærdige Ord om Landets hædrede Dronning. Høit tuder Vinden og farer hen over den aabne Plads, hvor Righshovmesterens Gaard har staaet; nu er kun tilbage af den een Steen, »den drev jeg som Rullesteen herved paa den seilende lis,« suser Vinden, »Stenen strandede hvor siden *Tyvsvø* skød op, *forbandet af mig; saa kom den med i Hr. *Ulfeldts* Gaard, hvor Fruen sang til den klingende Luth, læste Græsk og Latin og kneisede stolt, nu kneiser kun Stenen her med sin Indskrift:

*
-- 60

»Forræderen *Corfitz Ulfeldt*
>til ævig Spot, Skam og Skjændsel.««

Men hvor er hun nu, den fornemme Frue? Hu-ih-hu-ih! piber Vinden med skærende Bøst. I »*Blaa Taarn*« bag Slottet, hvor Havvandet slaaer mod den slimede Muur, der har hun alt siddet i mange Aar. Der er i Kamret mere Røg end Varme; det lille Vindue er høit under Loftet. Kong *Christian IV's* forkjælede Barn, hun den fineste Frøken og Frue, hvor sidder hun ringe, hvor sidder hun slet! Erindringen hænger Gardin og Tapet om Fængslets tilrøgede Vægge. Hun husker sin Barndoms deilige Tid, sin Faders milde, straalende Træk; hun husker sin pragtfulde Bryllupsfærd: hendes Stoltheds Dage, hendes Trængselstid i *Holland, i England* og paa *Bornholm*.

»Ei Noget synes tungt for ægte Kjærlighed!«

Dog, da var hun hos ham, nu er hun ene, for altid ene! Hun veed ei hans Grav og Ingen veed den.

»Troskab mod Manden var al hendes Brøde.«

- Hun sad i Aaringer, lange og mange, mens Livet rørte sig udenfor. Det staaer aldrig stille, men det ville vi et Øieblink her, tænke paa hende og Sangens Ord:

»Min Huusbond holdt jeg tro min Eed
I Nød og stor Elend!«

»Seer Du Billedet her!« sagde *Gudfader*.

Det er Vintertid; Frosten slaaer Bro mellem *Laaland* og *Fyen* Bro for *Carl Gustav*, som drager ustandseligt frem. Der er Plyndring og Mordbrand, Angest og Nød i det hele Land.

Svensken ligger for *Kjøbenhavn*. Det er bidende koldt og en fygende Snee; men tro sin Konge og tro sig selv staae Mænd og Kvinder rede til Kampen. Hver Haandværksmand, Bodsvend, Student og Magister er oppe paa Volden til Værn og Forsvar. Der er ingen Frygt for de gloende Kugler. Kong *Frederik* svor, han vilde døe i sin Rede. Han rider deroppe og Dronningen med ham. Der er Mod og Mandstugt og Fædrelandssind.

Lad

* 61

Svensken kun trække sin Liigskjorte paa og snige sig frem i den hvide Snee, forsøge at storme! Der væltes Bjælker og Steen ned paa dem; ja Kvinderne komme med Bryggerkjedler og helde sydende Beg og Tjære over de stormende Fjender.

I denne Nat ere Konge og Borger een samlet Magt. Og der er Frelse og der er Seir. Klokkerne ringe, Takkesang lyder. Borgerfolk, her vandt Du Adelsspore!

Hvad følger vel nu? See Billedet her!

Bisp *Svanes* Frue kommer i lukket Karm; det tør kun den høie, mægtige Adel. De stolte Junkere bryde Vognen itu; Bispinden maa gaae til sin Bispegaard.

Er det den hele Historie? - Langt Større skal brydes i næste Stund, Overmods-Vældet.

Borgemester *Hans Nansen* og Biskop *Svane* række hinanden Haand til Gjerning i Herrens Navn. De tale med Kløgt og med Ærlighed; det høres i Kirken og i Borgerens Huus. Et Sammenholds-Haandslag og Havnen spærres, Portene lukkes, Stormklokken ringer, Magten er givet til Kongen alene, han som blev i sin Rede i Farens Stund; han herske, han raade over Store og Smaa!

Det er Enevoldstiden.

Nu vende vi Bladet og Tiden med det.

»Hallo, halloi, halloi!« Ploven er lagt tilside, Lyngen faaer Lov at groe, men Jagten er god. »Hallo, halloi!« Hør de skingrende Horn og de halsende Hunde. See Jægerskaren, see Kongen selv, Kong *Christian V*; han er ung og glad. I Slot og i Stad er der Lystighed. I Salene Voxlys, i Gaarden Fakler, og Byens Gader have faaet Lygter. Alt Straaler saa nyt! Den nye Adel, indkaldt fra Tydskland, Baroner og Grever faae Gunst og Gave; nu gjælde Titler og Rang og det tydske Sprog.

Da klinger en Stemme saa ægte dansk, det er Væverens Søn, som nu er Bisp; det er *Kingos* Røst; han synger de deilige Psalmer.

Der er en anden Borgermands Søn, en Viintappersøn, hans Tanke lysner i Lov og Ret; hans Lovbog blev Guldgrund for Kongens Navn, det staaer ind i kommende Tider. Den Borgersøn, Landets mægtigste Mand, faaer Adelskjold og Fjender

*
- 62

med, saa Bøddelens Sværd paa Retterstedet er over *Griffenfeldts* Hoved. Da lyder Benaadning med evigt Fængsel. De sende ham til en Klippeø under Thronhjems Kyst:

»Munkholm - Danmarks Sand Helena.«

Men Dandsen gaaer let i Slottets Sal, der er Glands og Pragt, der er livlig Musik, der dandse Hofmænd og Fruer.

Nu kommer *Frederik IV's* Tid!

See de stolte Skibe med Seiersflag! See det rullende Hav! Ja, det kan fortælle om Storbedrift, om Danmarks Hæder. Vi huske Navne, den seiersæle *Sehested* og *Gyldenløve*! Vi huske *Hvitfeld*, der for at frelse den danske Flaade sprængte sit Skib og fløi mod Himlen med Danebroge. Vi tænke paa Tiden og Striden dengang, og Helten, der sprang fra det norske Fjeld til Danmarks Værn: *Peter Tordenskjold*. Fra det herlige Hav, fra det svulmende Hav tordner hans Navn fra Kyst til Kyst:

»Der slog et Lyn igjennem Pudderstøvet,
En Torden gjennem Tidens Hvisken lød;
En Skrædderdreng sprang ned fra Skrædderbordet,
Fra Norges Kyst løb ud en liden »Snau«.
Og Vikingaanden over Nordens Hav
Fløi atter, ungdomskjæk og staaomgjordet.«*)

Der kom en Luftning fra *Grønlands* Kyst, en Duft som fra *Bethlehems*-Landet; den meldte om Evangeliets Lys ved *Hans Egede* og hans Huustro.

Det halve Blad her har derfor Guldgrund; det andet Halve, der tyder Sorgen, er askegraat med sorte Stænk, som fra Ildens Gnister, som fra Sot og Syge.

I *Kjøbenhavn* raser Pesten. Gaderne ere tomme, Dørene stængede, rundt om er tegnet med Kridt et Kors: derinde er Soten, men hvor Korset er sort ere Alle døde.

I Natten bæres Ligene bort, uden Klokketklang; de tage paa Gaden de Halvdøde med; Rustvognene rumle, de ere fyldte med Liig. Men ud fra Krostuen lyder fælt Berusedes Sang og vilde Skrig. Ved Drik ville de glemme den bittre Nød; de

* *
- 63

ville glemme e og ende - ende! Alt faaer jo Ende; her ender Bladet med anden Nød og Prøvelsestid for *Kjøbenhavn*.

Kong *Frederik IV* lever endnu; hans Haar er graanet i Aarenes Løb. Fra Vinduet paa Slottet seer han ud i det stormfulde Veir; det er seent paa Aaret.

I et lille Huus ved Vesterport leger en Dreng med sin Bold; den flyver op paa Loftet. Den Lille tager en Tællepraas, gaaer op for at søge, da tændes der Ild i det lille Huus, i den hele Gade. Det lysner i Luften, saa Skyerne skinne. See Flammerne voxer! Der er Føde for Ilden, der er Hø og Halm, der er Flæsk og Tjære, der er Stabler af Brænde til Vintertiden. Og Alting brænder. Der er Graad og Skrig, der er stor Forvirring. I Vrimlen rider den gamle Konge, opmuntrer, befaler. Der sprænges med Krudt, rives Huse ned. Nu brænder det ogsaa i Nørre Kvarteer, og Kirkerne brænde: *Sanct Petri, Vor Frue*! Hør Sangværket spiller sin sidste Sang: »Vreden Du afvend, Herre Gud af Naade!«

Kun *Rundetaarn* staaer og *Slottet* staaer; rundt om ere rygende Tomter. Kong *Frederik IV* er Folket god, han trøster og mætter, han er hos det, er de Huusvildes Ven. Velsignet er *Frederik IV*!

See nu dette Blad!

See den gyldne Karm med Tjenere rundt om, med væbnede Ryttere foran og bagved, kommer fra Slottet, hvor der er spændt en Jernlænke for at hindre Folket i at komme altfor nær. Hver uadelig Mand maa gaae over Pladsen med blottet Hoved; thi sees ei Mange, de undgaae Stedet. Der kommer nu Een med nedslaaet Blik, med Hatten i Haanden, og det er just den Mand, i den Tid, som vi nævne høit:

»Som rensende Stormvind hans Tale klang,
Til Solskin i kommende Dage;
Indsmuglede Noder som Græshopper sprang
Den Veî, de var komne, tilbage.«*)

Det er Snillet og Lunet, det er *Ludvig Holberg*. Den danske Scene, hans Storheds Slot, har man lukket, som var det Forargelsens Bo. Al Glæde er skrinlagt; Dands, Sang og Musik er forbudt og lyst bort. Nu raader den mørke Christendom.

* *
— 64

»Der Dänenprinz!« som hans Moder ham kaldte, nu kommer hans Tid med Solskinsveir, med Fuglenes Sang, med Glæde, Danskhed og Lystighed: Kong *Frederik V* er Konge. Og Lænkerne tages fra Pladsen ved Slottet; den danske Scene er aabnet igjen, der er Latter og Lyst, der er godt Humeur. Og Bønderne ride Sommer i By! Det er Munterhedstid efter Fastetid og Forknyttelsens Tid. Det Skjønne trives, sætter Blomst og Frugt i Toner, i Farver, i bildende Konst. Hør *Gretrys* Musik! See *Londemanns* Spil! Og Danmarks Dronning elsker det Danske. *Lovise af England*, deilig og mild; velsigne Dig Gud i sin Himmel! Solstraalerne syngelifligt i Chor om Dronninger i det danske Land: *Philippa, Elisabeth, Lovise*.

Den jordiske Deel er længst skrinlagt, men Sjælene leve og Navnene leve. Igjen sender *England* en Kongebrud: *Mathilde*, saa ung og snart saa forladt! Om Dig ville Digtere syngel i Tiden, om Ungdomshjertet og Prøvelsens Stund. Og Sangen har Magt, en unævnelig Magt gennem Tider og Folk. See Slottets Brand, Kong *Christians* Borg. Man søger at frelse det Bedste, der findes. See *Holmens* Folk slæbe bort en Kurv med Sølvtøi og kostelige Sager; stor Rigdom er det, men pludseligt see de gennem den aabne Dør, hvor Flammerne lyse, en Buste af Bronze, Kong *Christian IV*. Da kaste de den Rigdom, de bære; hans Billede derinde er dem langt mere! det maae de redde, hvor tungt det endogsaa maa være at bære. De kjende ham jo fra *Ewalds* Sang, fra *Hartmanns* deilige Melodi.

Der er Magt i Ordet og Sangen, og den skal klinge eengang saa stærkt om den stakkels Dronning *Mathilde*.

»Nu blade vi frem i vor Billedbog.«

Paa *Ulfeldts* Plads stod den Skjændselssteen; hvor reistes i Verden vel en som den? Ved Vesterport blev en Støtte reist, hvor mange i Verden er der vel som den?

Solstraalerne kyssede Rullestenen, Grundlaget under »*Frihedsstøtten*«. Alle Kirkeklokker ringede, Flagene vaiede; Folket jublede for Kronprinds *Frederik*. Gamle og Unge bare i Hjerte og paa Tunge Navnene *Bernstorff, Reventlow, Colbjørnsen*. Med straalende Øine og takfyldte Hjerter læses Støttens velsignede Indskrift:

*
— 65

»Kongen bød, Stavnsbaandet skal ophøre, Landbolovene gives

Orden og Kraft, at den frie Bonde kan vordre kjæk og oplyst, flittig og god, hæderlig Borger, lykkelig!«

Hvilken Solskinsdag! Hvilken »Sommer i By«!

Lysaanderne sang: »Det Gode groer! Det Skjønne groer Snart falder Stenen paa *Ulfeldts* Plads, men »*Frihedsstøtten*« skal staae i Solskin, velsignet af Gud, Konge og Folk.«

»Vi har en gammel Landevei,
Den gaaer til Verdens Ende.«*)

Det aabne Hav, aabent for Ven og Fjende, og Fjenden var der. Den seilede op, den mægtige engelske Flaade, en Stormagt kom imod en lille. Kampen var haard, men Folket modigt:

»Hver stod fast og ufortrøden,
Stod og stred og favned Døden!«**)

Vandt Beundring af sin Fjende, og begeistrede *Danmarks* Skjalde. Den Slagdag mindes den Dag idag med vaiende Flag: *Danmarks* hædrende *anden April*, Skjærtorsdags-Slaget paa Rheden.

Aaringer gik. En Flaade blev seet i Øresund. Gjaldt det *Rusland* eller *Danmark*? Det vidste man ei, selv Ingen ombord.

Der er en Fortælling i Folkemund, at den Morgenstund i *Øresund*, da den forseglede Ordre blev brudt og læst op, og den lød: at tage den danske Flaade, traadte frem for sin Chef en ung Capitain, høihjertet i Ord og Daad, en Bretlands Søn: »Jeg svor,« var hans Ord, »at til min Død vilde jeg kæmpe for Englands Flag, i aabent, ærligt Slag, men ei at ville overmande.«

»Og dermed styrted han sig overbord!«

»Og Flaaden styrede mod Kjøbenhavn. -
Fjern fra det Sted, hvor Slaget skulde stande,
Laae *han*, Captainen - ukjendt er hans Navn -
Et vandkoldt Lig, skjult af de sorte Vande,
Til Strømmen drev ham op, og svenske Mænd

* * *
-- 66

Paa Fiskertog i stjernefulde Nætter
Ham fandt, bar ham i Baad til Stranden hen
Og - rafled om den Dødes Epauletter.«*)

Fjenden stod for *Kjøbenhavn*; det lyste i Flammer, vi mistede Flaaden, men ikke Modet og Troen paa Gud; han ydmyger, men løfter igjen. Vunderne læges som i Einheriars Slag. *Kjøbenhavns* Historie er rig paa Trøst.

Altid Folketroen var den,
Danmark har i Vorherre en Ven.
Holde vi fast, han holder igjen,
Og Solen skinner imorgen.

Snart skinnede den paa den reiste Stad, paa rige Kornmarker, paa Kløgt og Snille; en Fredens velsignet Sommerdag, hvor Digtingen reiste sit *fata morgana* saa farverigt herligt ved *Oehlenschläger*.

Og i Videnskaben blev gjort et Fund, langt meer end et Guldhorn i gammel Tid, en Bro af Guld blev funden:

- - »en Bro for Tankens Lyn
I alle Tider ind i Folk og Riger.«

Hans Christian Ørsted indskrev der sit Navn.

Og see! Ved Slottet op til Kirken blev reist en Gaard, til den gav selv den fattigste Mand og Kvinde glad sin Skjerv.

»Du husker fra foran i Billedbogen,« sagde *Gudfader*, »de gamle Steenblokke, som ramlede fra Norges Fjelde, og førtes paa Isen herved; de ere løftede igjen fra den dybe Sandgrund paa *Thorvaldsens* Bud i Marmorets Skjønhed; deilig at see!«

Husk hvad jeg har viist Dig og hvad jeg fortalte! Sandgrunden i Havet løftede sig op, blev Værn for Havnen, bar Axels Huus, bar Bispens Gaard og Kongens Slot og bærer nu det Skjønnes Tempel. Forbandelsens Ord ere veirede hen, men hvad Sollysets Børn i Glæde sang om en kommende Tid, er blevet opfyldt.

Saa mangan Storm er faret hen, den kan komme igjen og vil atter henfare. Det Sande og Gode og Skjønne har Seiren.

Og hermed er Billedbogen sluttet; men langt fra ikke *Kjøbenhavns Historie*. Hvo veed, hvad Du selv engang skal opleve.

Det har tidt seet sort ud, blæst en Storm, men Solskinnet er dog ikke blæst bort, *det bliver!* og stærkere endnu end det

* *
-- 67

stærkeste Solskin er Gud! Vorherre raader for Mere end for *Kjøbenhavn*.«

Det sagde *Gudfader* og gav mig Bogen. Hans Øine lyste, han var saa vis i sin Sag. Og jeg tog Bogen saa glad, saa stolt og forsigtigt, som nyligt jeg bar min lille Søster for første Gang.

Og *Gudfader* sagde: »Du maa meget gjerne vise En og Anden din Billedbog, Du maa ogsaa nok sige, at jeg har lavet, klistret, tegnet det hele Værk. Men det er en Livssag, at de strax vide, hvorfra jeg har faaet Ideen til den. Du veed det, fortæl det. Ideen skyldes de gamle Tranlygter, der netop, sidste Aften de brændte, viste for Stadens Gascandelabrer, som *fata morgana*, Alt hvad der var seet fra den første Lygte blev tændt ved Havnen, til nu Kjøbenhavn i denne Aften belystes baade af *Tran* og af *Gas*.

Du maa vise Bogen til hvem Du vil, det vil sige, til Folk med milde Øine og venligt Sind, men kommer en *Helhest* - saa luk

Gudfaders Billedbog.«

*
—